

פרשת במדבר

איש על דגלו באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאוהל מועד יחנו (ב, ב)

הנה בתחילת פרשת במדבר נצטוו בני"י למנות את כל זכר מבן כ' שנה, ונתבאר בתורה בפרוט כל שבט ושבט למנינו, ואח"כ נצטוו בסדרי חנייתם איש על דגלו באותות, ונתחלקו לד' מחנות, ובזה חזרה התורה ופירטה מנין כל שבט ושבט וגם צירוף המנין של כל מחנה, והוא תימה אחרי שכבר נתבאר מנינם לעיל מינה, אמאי הוצרכה התורה לחזור שנית על מנינם, ועמד ע"ז הרמב"ן (פס' ד') וכ' דהטעם הוא להודיע שמימי המנין ועד שנתקנו המחנות וחנו כן לדגליהם וכן נסעו לא נפקד מהם איש, וזה מעשה נס שיהיו עשרים יום שלא ימות אחד מכל העם הגדול הזה.

וצ"ב אמאי הוצרכו לנס זה, ומה טיבו שבהני עשרים יום לא מת אחד מהם,

והנה מש"כ הרמב"ן שהי' עשרים יום, לא נזכר כן כלל בפרשה זו, ודבריו הוא מכח הא דבפר' בהעלותך נצטוו בעשרים לחודש השני במסע הראשון, אך קשה דמנלי' דהמחנות נתקנו רק אז, והא חנייתם הי' לכאורה כתיקון המחנות עוד לפני כן, ובזה הוא שחזרה התורה על מנינם, עוד יל"ע אמאי הוצרכה התורה לכתוב סכום כל מחנה שהוא ג' שבטים, דאטו לא הוה ידעין כן בעצמנו.

והנראה בכל זה, דהנה הא קיי"ל דאיסתכל הקב"ה באורייתא וברא עלמא, והתורה ובתוכה מנין השבטים נכתבו לפני בריאת העולם, וא"כ אין המנין בא להורות לנו כמה היו בכל שבט?

אלא דכך נקבע מעיקרא שיהא כן מנין כל שבט, והא דהי' שבט ראובן כו"כ הוא משום שכך נקבע בתורה לפני בריאת העולם, וא"כ נבין מזה שמהותו של כל שבט תלוי במנינו המסוים דאל"כ מה הענין לקבוע מנין מסוים לכל שבט, וא"כ בעינן שבתחילת תיקון המחנות יהא כל שבט וכל מחנה במנינו המסוים. והמסע הראשון שנסעו בעשרים לחודש השני הוא חלק מתיקון המחנות, וכמו שנא' כאשר יחנו כן יסעו.

ולכן הוצרך שגם אז יהא אותו מנין, ולכן הוזקקו לנס שלא ימות א' מהם במשך העשרים יום, ולכן הזכירה התורה בנפרד סכום מנין של כל מחנה, להורות לנו שכמו שמציאותו ומהותו של כל שבט הוא במנינו המסוים, כ"ה ענינו של כל מחנה.

שו"ר דברמב"ן (פסוק ד) מבואר דהמנין האמור בדגלים אינו מכח שחזרו ומנו אותם ומצאו שכן הוא, אלא כל זה הוא מצווי השי"ת שיהיו כן במנינם. ומבואר ממש כדברינו.

והנה יל"ע בדברי הרמב"ן, דאף שבמשך כ' ימים אלו לא מתו כלל, מ"מ הא מסתמא בימים אלו נולדו כמה וכמה תינוקות לפני עשרים שנה, ועתה נעשו יוצאי צבא. וכך יש לתמוה אודות אלו שנעשו בני ששים בתקופה זו. (וממש כעין זה כ' הרמב"ן עצמו בר"פ כי תשא) ושמא עפימשנ"ת לעיל יש לומר, דבעינן שיהיו אותם אנשים להגדרת המחנה, ולכן אין להביא בחשבון אותם שנולדו ביני לביני ומאידך יש להביא בחשבון אף אלו שנעשו בני ששים בתקופה זו.

הנה בכל השבטים מצינו שהמנין מסתכם במאות שלמים (חוץ משבט גד שהם חמשה וארבעים אלף ושש מאות וחמשים), ובודאי לאו מקרה הוא, וצ"ב עיין זה. גם יל"ע דמנין הבכורות מסתכם ביחידים. (22273)

ונראה בזה נכון עפימשנ"ת בדברינו לעיל דשלימות של כל שבט הוא במנינו שנכתב בתוה"ק עוד לפני ברה"ע, וכפה"נ שלימות הוא דוקא בסכומים מלאים, ובשבט לוי מצינו שמסתכם באלפים שלמים (שנים

פרשת במדבר

ועשרים אלף) ויל"פ כיון שהוא ביתר חשיבות משלימות משאר השבטים, אך מנין הבכורות אינו בתורת שבט וכיוצ"ב אלא בתורת יחידים, ולכן אינו בסכום שמבטא שלימות. וע"ע בס"פ במדבר, ובר"פ נשא שמנין משפחות הלויים אף הוא יש בו מידה מסוימת של שלימות והיינו בסכומים של עשרות.

ואכתי צ"ב אמאי נשתנה בזה שבט גד משאר השבטים.

והנה בפרדר"א (פל"ט) וכשבאו לגבול מצרים נתייחסו כל הזכרים (וזה דלא כרש"י שאף יוכבד נמנתה עמהם. וע"ע ברמב"ן, דא"כ אמאי לא נמנו שאר הנשים) ששים ושש, ויוסף ושני בניו הרי שבעים חסר אחת, וכתוב (דברים י, כב) בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, מה עשה הקב"ה נכנס כביכול עמהם לקיים מה שנא' אנכי ארד עמך מצרימה.

ומבאר דהא דהכניס הקב"ה עצמו כביכול עמהם, הוא משום דהכי כתיב בתוה"ק בשבעים נפש וכו', ובפשטות הוא להיפך, דכיון דנכנס הקב"ה עמהם לכן היו ע' נפש. ומבואר בזה דכיון דקיי"ל דהתורה קדמה לבריאת העולם, ומעיקרא כך נקבע בתוה"ק - שהיא התשתית לכל מה שיהי' לנצח נצחים, שבשבעים נפש ירדו למצרים, לכן כביכול הוצרך קוב"ה להצטרף עמהם. ואמנם עצם מה שכך עלתה במחשבה לפניו לכתחילה להכתיב בתוה"ק, הוא על מנת לקים הענין של ואנכי ארד עמך מצרימה.

מקור: רבי יגאל רוזן שליט"א